

ALOCUȚIUNI

SIMPOZIONUL INTERNAȚIONAL „EXPLORĂRI ÎN TRADIȚIA BIBLICĂ ROMÂNEASCĂ ȘI EUROPEANĂ”

**Ediția a XII-a, Iași, 18-20 mai 2023
Sesiunea de deschidere**

Participanți: Î.P.S. dr. Teofan Savu, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei; cercet. șt. II dr. habil. Aurelian-Petruș Ploeanu, Directorul Departamentului de Științe Socio-Umane, Institutul de Cercetări Interdisciplinare, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași; pr. prof. dr. Ion Vicovan, Decanul Facultății de Teologie Ortodoxă, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași; prof. dr. Eugen Munteanu, Coordonator al Centrului de Studii Biblico-Filologice „Monumenta linguae Dacoromanorum” (moderator).

Oaspeți de onoare: prof. dr. Sebastian Brock, Universitatea din Oxford; dr. Vladan Trijić, Biblioteca Națională a Serbiei; conf. dr. Alexandru Mihăilă, Universitatea din București.

Prof. Eugen Munteanu: Bună dimineața, tuturor! Bine ați venit, Înalt Preasfinția Voastră, părinte Mitropolit! Bine ați venit, cucernicia voastră, părinte decan! Tuturor oaspeților și participanților la simpozionul nostru le urez bun venit! Voi spune câteva cuvinte înainte de a-l ruga pe Părintele Mitropolit să ne spună dumnealui câteva cuvinte despre această a douăsprezecea ediție a Simpozionului de filologie și hermeneutică biblică. După cum probabil majoritatea dintre dumneavoastră știți, această manifestare este organizată anual de către Centrul de Studii Biblico-Filologice „Monumenta linguae Dacoromanorum” al Universității din Iași în colaborare cu Asociația de Filologie și Hermeneutică Biblică, cu Institutul de Filologie Română „Alexandru Phillippide” al Academiei Române, Filiala Iași. Ne bucurăm, de asemenea, de patru ediții încoace, de sprijinul consistent și generos al Mitropoliei; de aceea întâi și întâi se cuvîna mulțumiri Înalt Prea Sfinției Sale, Părintelui Mitropolit, pentru generozitatea cu care ne sprijină; faptul că ne aflăm în acest loc cu multă încărcătură simbolică¹ pe noi ne bucură foarte mult și adaugă un plus de noblețe și de prestigiu întâlnirii noastre. De asemenea, anul acesta ne bucurăm de sprijinul material al Primăriei, sub forma unui parteneriat. Anul acesta avem 53 de participanți; în jurul acestei cifre ne numărăm în fiecare an, așa încât sunt convins că lucrările vor avea consistență, iar volumul pe care colegii mei îl pregătesc în fiecare an va fi pe măsură. E bine să specific de la început că invitatul principal de onoare al colocviului nostru este profesorul Sebastian Brock de la Oxford, foarte

¹ Anul acesta, lucrările Simpozionului s-au desfășurat în Sala Gotică a Muzeului Mănăstirii Sfinții Trei Ierarhi din Iași.

cunoscut în mediile de specialitate din țara noastră pentru contribuțiile sale fundamentale în sfera de interes a tradiției creștine siriace. Domnia sa va ține imediat după deschidere o foarte interesantă comunicare pe care o voi prezenta la momentul potrivit. Țin, de asemenea, să îi salut pe oaspeții noștri de la Belgrad și de la Varșovia care se află prezenți aici, în sală, și, de asemenea, pe oaspeții din alte părți, din Germania, de la Copenhaga, din Marea Britanie, care vor participa la dezbaterile noastre on-line. Acestea fiind zise, Înalt Prea Sfinția Voastră, Părinte Mitropolit Teofan, vă rog să ne adresați o binecuvântare.

ÎPS Teofan: Mulțumesc, domnule profesor! Hristos a înviat! Zice românul că tot răul este spre bine. Am fost oarecum alungați din incinta Mitropoliei datorită unor lucrări acolo, văd că și pentru acest eveniment, precum și pentru altele, dar intrând în această sală nu putem să nu avem un sentiment de împlinire, amintea domnul profesor: este loc plin de semnificație. Câte evenimente au avut loc aici începând cu anul 1640, când sala probabil era aproximativ în aceeași formă, începând cu Sinodul de la Iași, precum și cu multe alte evenimente, încât ne înscriem într-un șir de momente sfinte care, prin mila Domnului, s-au petrecut în această sală și-n această incintă! Mi-e teamă ca nu cumva, părinte stareț, la anul să fim alungați și de aici, nu? Așa nădăjduiți, că intră și această clădire într-o fază de restaurare. Găsim noi loc în altă parte, cu ajutorul lui Dumnezeu. Să ne aibă El în paza Lui și să trăim până atunci, dacă e voia Lui. Domnule Profesor, Părinte Decan, Domnule Director, Părinte Stareț, dumneavoastră, oaspeți din Iași, din țară, din afara țării, doresc înainte de toate să felicit pe organizatorii acestui simpozion, pe domnul profesor Eugen Munteanu în mod deosebit și echipa sa, care, cu perseverență și cu multă dăruire, mențin vie preocuparea pentru explorarea tradiției biblice românești și europene. Permiteți-mi un gând asupra căruia revin aproape an de an, dar pe care îl consider întotdeauna important atunci când ne adunăm în jurul Sfintei Scripturi. Sfânta Scriptură este una din căile prin care Dumnezeu se descoperă omului, făcându-i cunoscut adevărul despre Sine și adevărul despre om, despre creație în general. Este, așadar, un demers care pleacă de la Dumnezeu către om și nu invers. Întrucât cuprinde Cuvântul lui Dumnezeu, deci nu simple cuvinte omenești, o bună înțelegere a Scripturii presupune apropierea de aceasta cu instrumente duhovnicești. Altfel spus, este nevoie de legătura cu Dumnezeu, cheia care deschide comoara Scripturii, după cum mărturisește Sfântul Simeon Noul Teolog. Zice el: omul, chiar dacă ar citi și ar învăța pe de rost Scripturile și le-ar purta cu sine ca pe un singur psalm, nu cunoaște totuși darul Duhului Sfânt ascuns în ele, dacă nu are o viață de rugăciune și asceză. Omul singur nu poate să cuprindă așa cum se cuvine realitățile dumnezeiești, dacă nu se luptă să dobândească simțuri potrivite în aceste sens, iar capacitatea de a înțelege și a trăi cuvintele Scripturii se dobândește în interiorul Bisericii. Din acest motiv, în Biserica Ortodoxă nu întâlnim conceptul de *Sola Scriptura*, ea nu poate singură prin sine să constituie izvor pentru cunoașterea și trăirea

întru adevăr. Pentru Biserica Ortodoxă, Scriptura a fost privită întotdeauna ca parte integrantă a vieții liturgice, fiind strâns legată de rugăciunea cea de toată vremea și de Dumnezeiasca Liturghie. „Toate rugăciunile noastre – spune un părinte din vremea noastră – sunt bazate pe Scriptură. Scriptura devine limba creștinului și el se roagă folosind Scripturile, pentru că acestea sunt cuvinte date nouă de Duhul Sfânt, așa încât, atunci când ne rugăm cu cuvintele pe care Duhul Sfânt ni le-a dat în Scriptură, Duhul Sfânt se roagă împreună cu noi”. Fără Liturghie și fără rugăciunea din toată vremea, omul poate înțelege Scriptura în sensul ei istoric, literar, estetic etc., poate prețui înălțimea învățăturilor morale sau informațiile pe care le descoperă în paginile ei, însă îi va scăpa sensul ei adânc, dătător de viață, cel care-l pune în legătură cu Dumnezeu. De aceea, între Sfânta Scriptură, rugăciunea permanentă și Dumnezeiasca Liturghie, așadar trei realități sacre, există întrepătrundere, împreună contribuind la înaintarea și creșterea în viața duhovnicească. Continuă același părinte, arhimandritul Zaharia, zicând: „Cred că există trei lucruri care pot inspira viața creștinului: unul este chemarea numelui Domnului nostru Iisus Hristos, pentru că atunci când chemăm neîncetat numele Domnului pătrundem în prezența Lui, și prezența Lui este deosebit de sfințitoare și dătătoare de viață; apoi, al doilea lucru este participarea la Sfânta Liturghie, iar al treilea este citirea permanentă a cuvântului lui Dumnezeu. Cuvântul lui Dumnezeu, când este citit mereu, lasă în noi amprenta Duhului care L-a izvorât. Aceasta face să crească harul lui Dumnezeu în noi, iar acest har devine în noi izvor de insufleare pentru rugăciune și pentru toată buna noastră făptuire”. Cu nădejdea că și simpozionul din acest an va scoate în evidență noi lumini din tezaurul pe care-l reprezintă Sfânta Scriptură, rog pe Dumnezeu să binecuvinteze întâlnirea noastră. Doamne ajută! Mulțumim frumos!

Prof. Eugen Munteanu: Mulțumesc foarte mult, Înalt Prea Sfinția voastră, pentru aceste cuvinte deopotrivă sincere, sensibile și profunde și îmi permit, apropo de ce spuneți dumneavoastră mai înainte, să remarc și eu, din punctul de vedere al omului de știință, al intelectualului, că Sfânta Scriptură rămâne întotdeauna proaspătă, ca și cum ar fi un miracol. Niciodată nu se epuizează. Sunt subiecte în cultură, în știință, care ajung la un moment dat obsolete sau terminate. Sfânta Scriptură mereu este proaspătă, chiar dacă am avea în vedere doar simplul fapt că este cartea cea mai răspândită, cea mai mai tradusă, toată problematica culturii intersectează Sfânta Scriptură, traducerea ei dintr-o limbă într-alta creează domenii de cercetare practic nepuizabile, pentru că se leagă în fond de ceea ce este esența ființei umane istorice, și anume limbajul și limbile. Nu există practic o limbă cât de cât importantă prin cele câteva mii care există care să nu aibă tradusă, cel puțin parțial, Sfânta Scriptură.

Vă mulțumesc încă o dată, Părinte, pentru cuvintele dumneavoastră, și acum îl rog pe părintele Vicovan, decanul Facultății de Teologie, să ne adreseze și dumnealui câteva cuvinte.

Pr. prof. Ion Vicovan: Mulțumesc! Înalt Prea Sfinția Voastră, Domnule Profesor, Domnule Director, Preacuvioși și Preacucernici Părinți, distinși referenți și participanți, mulțumesc pentru invitația pe care mi-ați adresat-o! Înainte de a începe lucrările acestui simpozion ajuns la a douăsprezecea ediție, comunicând cu domnul Iosif Camară, mă gândeam cum putem rezolva din perspectiva spațiului, pentru că noi suntem motivul pentru care în acest an această ediție nu se desfășoară, ca de obicei în ultimii ani, în cadrul Ansamblului Mitropolitan, respectiv în sala „Justin Moiescu”, dar dăm Slavă Domnului că a început acea lucrare mult așteptată și sperăm că poate curge într-un ritm cât mai alert să revenim în spațiul nostru. Cum spuneți, domnule profesor, și această sală are noblețea și prestigiul ei pentru că, așa cum spune și Părintele Mitropolit Teofan, este un loc plin de istorie, de spiritualitate, de cultură, de artă. Aici și-a publicat Sfântul Ierarh Varlaam *Cartea românească de învățătură*. Aici a fost instalată prima tiparniță din Moldova, grație sfântului mitropolit moldovean ajuns la Kiev – Sfântul Petru Movilă. Aici – pentru că are legătură cu studiile biblice – și-a publicat tot Sfântul Varlaam și *Răspuns la Catehismul calvinesc*, bazat exclusiv pe Sfânta Scriptură, și Cele Șapte Taine ale Bisericii. În acest spațiu a avut loc ceea ce istoricii au numit eveniment mondial la Iași, adică Sinodul din 1642. Și mă gândeam că și Sfinții Trei Ierarhi, care ocrotesc această Sfântă Mănăstire începând din 6 mai 1639, au avut mult de lucru, în sensul că au citit, au tălmăcit, au trăit, au împlinit, s-au bucurat, s-au preocupat de textul sacru. Aș aminti aici faptul că, pe baza Sfintei Scripturi, Sfântul Grigorie Teologul a scris celebrele cuvântări care i-au și conferit supranumele de Teologul, că Sfântul Ioan Gură de Aur este cel mai cunoscut și cel mai mare interpret al Sfintei Scripturi, opera sa conține 18 volume în celebra colecție Migne, iar Sfântul Vasile cel Mare spunea, între altele, că toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și folositoare. Ea a fost scrisă de Duhul Sfânt, să găsim în ea, ca-ntr-un spital duhovnicesc, doctoria potrivită pentru boala fiecăruia. Așadar, este un loc atât de special acesta în care, în acest an, se desfășoară cea de-a douăsprezecea ediție a acestui simpozion. Mă bucur la gândul că ceea ce dumneavoastră în aceste zile veți aborda, ulterior veți publica și va fi în beneficiul mai multor persoane. Mă gândesc în primul rând la studenții teologi, pentru că studiul biblic este unul fundamental. În acest sens, spunea Sfântul Iustin Popovici că teologia nu înseamnă doar – o numea el, în traducerea românească, dacă e cuvântul cel mai potrivit – o jonglerie abilă a Sfintei Scripturi, a cuvintelor Sfintei Scripturi, ci zice: să fie o creștere în marea taină a lui Hristos și a Bisericii Lui. Iar cel care patronează facultatea noastră, Dumitru Stăniloae, spunea că cel care vorbește despre Hristos, care predică lumii, trebuie să cunoască foarte bine și Biblia lui, ca pe stăpânul său, și că trebuie să-i cunoască pe cei cărora li se adresează ca învățătorul său pe cei din vremea în care Mântuitorul a adresat cuvântul Scripturii. Așadar, este un eveniment și academic, și duhovnicesc în același timp, nădăjduim că va fi de un

folos real și pentru studenții teologi, pentru creștinii care se apleacă cu râvnă asupra textului Sfintei Scripturi. Vă felicit pentru acest lucru și îi doresc domnului profesor ca și simpozionul din acest an, ca și precedentele, să aibă rod frumos și folositor. Mulțumesc!

Prof. Eugen Munteanu: Mulțumesc, Părinte Vicovan, Părinte Decan! Aș îndrăzni să mă leg de o remarcă de-a dumneavoastră. Spuneți că acest tip de cercetări folosește studenților teologi. Eu cred că ar trebui să folosească și studenților filologi, fiindcă limba noastră literară, cultura românească se află între acele culturi a căror dinamică istorică a începuturilor se bazează pe Sfânta Scriptură. Prima formă încheată a limbii române literare pe care o vorbim în acest moment este limbajul bisericesc, stilul bisericesc, cel puțin din punctul de vedere al morfologiei, al sintaxei, al foneticii, faptul că avem aceste norme pe care le avem se datorează stilului bisericesc concretizat și fixat pe la 1780, după frământări de secole, și de acolo, în fine, învățații moderni, Heliade și ceilalți, au codificat normele pe care noi astăzi le întrebuițăm. De aceea, noi astăzi spunem *bine* și nu *ghine* și *vină*, *a veni*, nu *hină*, *heni* și așa mai departe.

Mulțumesc încă o dată, părinte decan, și acum îl invit pe colegul nostru, directorul Departamentului de Științe Socio-Umane al Universității noastre, domnul Aurelian Plopeanu, să spună cuvântul său.

CS II Dr. Habil. Aurelian-Petruș Plopeanu: Mulțumesc din suflet! Înalt Prea Sfinția Voastră, Părinte Mitropolit Teofan, preacuvioși părinți, stimate domnule profesor, distinși domni profesori și colegi, dragi invitați, eu sunt economist și mă aflu într-un loc plin de erudiție. Am făcut tot posibilul să construiesc un discurs care să vă pară cât mai drag și cât mai apropiat sufletelor dumneavoastră, sper să-mi iertați stângăciile, acolo unde inevitabil sunt. Profit de prilej să-i felicit încă de la început pe colegii mei care, cu vocație, perseverență, seriozitate și multă muncă, se dedică de mulți ani organizării acestui eveniment de prim rang în ceea ce înseamnă cercetarea biblico-filologică și, iată, astăzi ne vedem în fața celui de-al doisprezecelea simpozion. Deja putem vorbi de o adâncă tradiție. De asemenea, fără doar și poate, pe domnul profesor Eugen Munteanu, care este amfitrionul acestui simpozion. Colegilor mei din Departamentul de Științe Socio-Umane pe care-l conduc vreau să le spun numele; ordinea este aleasă în mod spontan: Mădălina Ungureanu, Ana-Maria Gânsac, Ana Catană-Spenchiu, Maria Moruz, Anca Bibiri și Iosif Camară. Trebuie precizat faptul că la nivelul departamentului nostru, pe lângă faptul că se dedică cercetării individuale, ei deja sunt coagulați într-un grup de cercetare cu o identitate bine precizată, anume *Monumenta linguae Dacoromanorum*, cunoscut poate mai ales prin acronimul MLD. Printre altele, scopul acestui grup este acela de a continua eforturile de cercetare de calitate din sfera tradiției biblice românești și nu numai, între filologie, hermeneutică și traductologie. Este important de precizat că acest grup de cărturari și de entuziaști se

află deja la a treia generație, dacă nu mă înșel, continuând în diverse moduri proiectul inițiat înainte de 1989 de către regretatul profesor Paul Miron și la care și-au adus contribuția și alte personalități, printre care profesorul Vasile Arvinte. Trăim într-un moment în care noile tehnologii computaționale, precum Machine Learning, construită pe algoritmi de inteligență artificială, amenință supremația minții umane în ceea ce privește decodarea sensurilor adânci și interpretarea plină de căldură și culoare. Ni se promite chiar Graalul cunoașterii desăvârșite, oferite de către știință, unui cercetător trag un semnal de alarmă că într-un viitor nu foarte îndepărtat specia umană poate deveni sclava propriului Frankenstein. Par scenarii desprinse dintr-o tragicomedie a scriitorului argentinian Jorge Luis Borges. Însă cunoscutul lingvist american Noam Chomsky a înțeles că sistemele de învățare automată pe bază de inteligență artificială vor genera întotdeauna cunoștințe superficiale sau vor spori – așa cum spunea Lucian Blaga – cunoașterea luciferică. Tot el este cel care a desființat teoria behavioristă dominantă la mijlocul secolului trecut, aparținând celebrului profesor de psihologie de la Universitatea Harvard, Frederic Skinner, arătând că principiile behavioriste nu reușesc să explice bogăția și complexitatea formulelor lingvistice ale umanității. Într-un astfel de context, nu consider deloc anacronic dezideratul de întoarcere cu fața spre trecut, spre cercetarea cu acribie, mai puțin cu algoritmi artificiali și mai mult cu inima și sufletul, a manuscriselor sau teoriilor îngălbenite de timp, care par obsolete societăților tehnocratice postmoderne. Este esențial să reflectăm și să găsim interpretări legate de trecutul nostru cultural și spiritual. De ce? Pentru că, oricât de banal ar suna, trecutul construiește viitorul, cu sau fără inteligență artificială. De aceea, apelul la diferite instrumente interdisciplinare al unor domenii de investigație conexe, precum filologia, filosofia, istoria, chiar lingvistica computațională, poate să sondeze și să sporească bogăția de sensuri ale studiului biblic. Cu alte cuvinte, se poate ajunge la acea cunoaștere înnoitoare și fertilă care va oferi suport pentru ceea ce va urma în umanitate.

Încă o dată, profit de prilej ca să-i felicit pe colegii din comitetul de organizare al acestui simpozion și pe domnul profesor Eugen Munteanu, pentru că au reușit încă o dată să pună pe roate acest eveniment academic de calitate în ceea ce înseamnă studiile de filologie biblică. De asemenea, vreau să vă mulțumesc pentru că faceți posibilă această tradiție a erudiției filologico-biblice în dulcele târg al Ieșilor și pentru că ați reușit să construiți o familie unită și mereu deschisă spre noi provocări. Îmi doresc să aveți parte, pe parcursul celor trei zile ale acestui simpozion, de un schimb de idei folositor atât minții, cât și sufletului. Vă mulțumesc!

Prof. Eugen Munteanu: Mulțumesc și eu domnului coleg pentru aceste cuvinte generoase. Chiar dacă a spus numele organizatorilor, a colegilor care s-au străduit, îmi permit să repet și eu numele lor, pentru că numai cine nu a organizat așa ceva nu știe cât stres implică această activitate, mai ales stres;

timpul ca timpul, dar stresul este cel care ne roade cumva. Vreau să spun că toți sunt doctori în filologie pe o temă biblică sau conexă Bibliei. Prin urmare, organizatorii sunt doamna Mădălina Ungureanu, doamna Ana-Maria Gînsac, doamna Ana Veronica Spenciu Catană, doamna Maria Moruz și doamna Anca Bibiri, împreună cu domnul Iosif Camară. Eu le mulțumesc public, pentru că fără strădaniile lor și fără efortul lor de a se armoniza, probabil că nu ne-am fi întâlnit aici. Anul acesta vă mărturisesc că mi-am propus un experiment: să fiu un fel de *Deus absconditus*, adică meritul meu în organizarea simpozionului este foarte, foarte mic. Rezultatele muncii colegilor mei pot fi văzute aici, în expoziția din spatele nostru, unde sunt principalele publicații colective ale noastre. Marele merit al acestui grup de tineri cercetători pe care i-am numit este acela că au finalizat o lucrare foarte importantă a universității din Iași, pe care istoricii culturii sunt sigur că o vor remarca și-n viitor, și anume ediția integrală a *Bibliei de la București*, în 25 de volume, împreună cu cele 2 manuscrise contemporane, o lucrare pe care au inițiat-o profesorii mei, iar Providența a făcut ca conducerea de acum 12-13 ani a Universității să mă desemneze pentru a alcătui un colectiv care să continue proiectul de editare deja început. Acest colectiv a încheiat această lucrare și iată că, prin acest simpozion, continuă activitatea colegilor mei. Noi suntem aici între noi, ne cunoaștem și avem idealuri comune, dar nu uităm că foarte multă lume consideră că studiul Bibliei ar fi o fasciculă foarte îngustă, numai pentru specialiști, ceea ce probabil că în parte este adevărat, dar nu e mai puțin adevărat că Sfânta Scriptură, atât Vechiul Testament, cât și Noul Testament, prin toate implicațiile sale, și istorice, și culturale, nemaivorbind de cele teologice, firește, și canonice, și patristice etc., se află în continuare la dispoziția oricui vrea să înțeleagă, să aprofundeze sensurile sale.

Aș mai vrea, de asemenea, să mai adresez câteva mulțumiri întâi și întâi Cuvioșiei Sale preotului Cristian Barna, consilier pentru problemele învățământului la Mitropolie, de asemenea protosinghelului Elisei Nedescu, prezent aici, care cu smerenia proprie unui monah a refuzat să stea pe un scaun pe care i-l pregătisem aici. De la Iosif știu că și-a dat tot sufletul ca această sală să fie amenajată potrivit pentru manifestarea noastră. Mulțumim, Părinte! De asemenea, adresăm mulțumiri stavroforei maica Maria Magdalena Gherghina, stareța de la Mănăstirea Dragomirna, splendida Mănăstire Dragomirna – prietenii mei din Germania, care știu bine cultura românească, consideră, ca și mine, că Mănăstirea Dragomirna este probabil cea mai frumoasă dintre toate și ca profil, și ca pictură interioară, nemaivorbind de colecția de miniaturi și anluminuri, cu o parte din această colecție maica stavroforă s-a îngrijit să organizeze expoziția care va continua aici, din câte am înțeles de la părintele Elisei. Mulțumim tuturor participanților!

Acestea fiind zise, mulțumind încă o dată Părintelui Mitropolit pentru bunăvoință și pentru faptul că a ridicat ponderea simbolică a întrunirii noastre.

Îl invităm acum pe domnul profesor Brock să ia cuvântul on-line. Domnul profesor Brock nu mai are nevoie de prezentare, este specialistul cel mai cunoscut în toată lumea în ceea ce privește creștinismul de limbă siriacă, creștinismul din Orientul Apropiat, din Liban și Siria, este specialistul numărul unu în limba siriacă, în varianta istorică a limbii arameene și a limbii caldeene, o limbă sacră care merită să fie studiată și de care și în țara noastră, la Institutul din București, se ocupă un grup de specialiști. Să facem demersurile tehnice pentru a-i da cuvântul profesorului Brock.

Salut prezența domnului primar Chirica, care, deși este solicitat în toate direcțiile, și-a făcut totuși timp să ne onoreze prin prezența sa simbolică și-i adresez cu această ocazie mulțumirile cuvenite. Mulțumesc, domnule primar!

I shall speak in English. Among other guests, we are honored to have at our symposium the Professor Sebastian Brock. Professor Sebastian Brock is an emeritus at the University of Oxford and a fellow of the British Academy. Professor Brock is universal well known for his books, his articles, in the field of Syriac Studies. He is, *proprement dit*, the first in this domain. Professor Brock will present the inaugural lecture entitled *Changing attitudes to Biblical translation, Greek and Syriac: 3rd century BCE to 7th century CE*.